

DOMKIRKEN MENIGHETS RÅD

KRISTIANSAND

Kristiansand S 12.10.06

dok 210

Kultur- og kirkeavdel. nr.	
Saksnr. <i>200606/09</i>	Dato <i>16.10.06</i>
Kode <i>U1-501</i>	Beh.

Kultur og kirke departementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Domkirken menighetsråd i Kristiansand har i møte 27-09-06 hatt til behandling:

SAK 53/06: HØRING NOU 2006:2 STATEN OG DEN NORSKE KIRKE

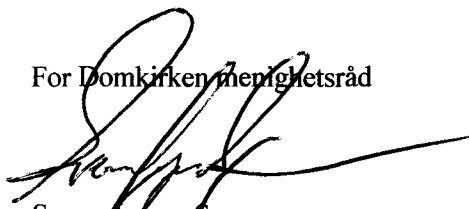
Her følger Høringsuttalelsen.

Vedtak: En avstemning gav følgende anbefaling:

- 6 stemmer for fortsatt Grunnlovsforankret folkekirke
- 4 stemmer for en Lovforankret folkekirke og
- 0 stemmer for en selvstendig folkekirke

Anbefalingen legges ved vedtatte Høringsuttalelse
Menighetsrådet ser Spørreskjemaet som uegnet i forhold til de spørsmål utredningen tar opp.
Det er derfor ikke besvart.

For Domkirken menighetsråd

Svann Jørgen Sørensen
Daglig leder

Høringsuttalelse NOU 2006: 2 Staten og den norske kirke

Domkirken menighetsråd Kristiansand
Kjetil Drangsholt
10.9 2006

Høringsuttalelsen vil ta opp disse tema:

1. Forholdet mellom folket og kirken versus staten og kirken
2. Domkirkens visjon og verdier
3. Hvordan ivareta Domkirkens visjon og verdier i et eventuelt endret forhold mellom staten og kirken
4. Kirkens finansiering
5. Det (påståtte) demokratiske underskuddet
6. Gravferdsforvaltningen
7. Fredede og verneverdige kirker
8. Vår anbefaling

1. Forholdet mellom folket og kirken versus staten og kirken

NOU 2006:2 Staten og den norske kirke tar i første rekke opp spørsmålet om relasjonen mellom staten og kirken, hvordan denne har utviklet seg over århundrer og kommer med to ulike modeller for en endret relasjon mellom staten og kirken. Utredningen tar for seg stat/kirke relasjonen men vier liten oppmerksomhet til forholdet mellom folk og kirke, hvordan dette har utviklet seg og hva som skal til for å styrke denne relasjonen. Når 85 av 100 borgere av den norske stat er medlemmer i kirken og etterspør kirkens tjenester og fellesskap er det særlig viktig å styrke, utvikle og lytte til eventuelle endringer fra denne majoriteten. Når 3 av 100 medlemmer i den norske kirke deltar ved valg til menighetsråd kan det være vanskelig å få øye på hvordan relasjonen mellom folk og kirke kan styrkes, utvikles og eventuelt endres. Relasjonen mellom staten og kirken er viktig nok men overgår neppe relasjonen mellom folk og kirke som en grunnleggende basis for tilhørighet, fellesskap, verdiforankring og mening. Vi vil derfor prøve utredningens modeller for endret relasjon mellom staten og kirken på Domkirkens visjoner slik disse er nedfelt i vårt strategidokument "Åpen kirke midt i byen".

2. Domkirkens visjon og verdier

Arbeidet i Kristiansand Domkirke er forankret i Den Hellige Skrift, Den Norske Kirkes bekjennelsesskrifter og de ordninger kirkens organer vedtar. Domkirken skal være "Åpen kirke midt i byen" og har vedtatt en visjon og noen verdier som skal gjenkjennes som etterlatte inntrykk i menighetens samlede virksomhet fra feiring av gudstjenesten til arbeidet i ungdomsklubben.

Åpen kirke midt i byen

Domkirken skal i all sin virksomhet møte mennesker med *varme, vennlighet og romslighet*. Kirken skal være *nyskapende og troverdig*, den skal være *tydelig* si sin

forankring og *åpen* mot fremtiden. Domkirken skal gi mennesker en himmel over livet gjennom gudstjenester, kirkelige handlinger, menighetsfellesskap og kunstnerisk aktivitet. Den skal være *inkluderende* i all sin virksomhet og *ta menneskers lengsler på alvor*. Domkirken skal være *fri for sosiale koder* og opptre med *tålsomhet* for det *mangfoldige menneskelige uttrykk*. Gudstjenestene skal gi mennesket *høytid, håp, inspirasjon og refleksjon* til å delta aktivt i samfunnslivet. Kirkerommet skal være et *annerledes rom* som gjennom kunstneriske og liturgiske uttrykk fastholder gudstjenesten som den sentrale puls i kirkens virksomhet. Domkirken skal gi mennesker *mot til diakonale handlinger* for den som er minst bevisst sitt menneskeverd. Domkirken skal vennlig ivareta alle som oppsøker kirken *uten å være påtrengende*. De kirkelige handlinger skal preges av *høytid, glede og fellesskap*. Domkirken skal være *"Åpen kirke - midt i byen"*.

3. Hvordan ivareta Domkirkens visjon og verdier i et eventuelt endret forhold mellom staten og kirken

Alternativ 1 Grunnlovsforankret folkekirke

Dette alternativet er kjennetegnet ved at

- Dagens statskirkeordning videreføres
- Kongen (regjeringen) er øverste kirkestyre
- Stortinget er lovgivende myndighet også for kirken
- Læreansvaret og utnevning av biskoper forblir hos Kongen (regjeringen) mens utnevning av proster kan overføres til kirken
- Ingen endringer i Grunnloven

Statskirkeordningen har gjort det mulig for alle døpte å ha en tydelig og historisk forankring til kirken uten særlige krav til prektig aktivitet. Denne forankringen uttrykkes ofte i en religiøs sjenanse som kan kamuflere et dyptfølt behov for religiøs tilhørighet. Statskirkeordningen har i tillegg sikret medlemsbredden gjennom at Kongen i statsråd utnevner proster og biskoper som ivaretar den åpne og inkluderende folkekirke mer enn kirkens egne demokratiske organer. Staten skal likevel være en livssynsneutrale stat og statskirkeordningen kolliderer med dette hensynet selv om de juridiske betenkninger imøtegår dette. Staten har et særlig ansvar for å ivareta minoritetenes interesser i samfunnet og en statskirkeordning kan lett føre til en overkjøring av slike interesser. Stortinget kan ved en fortsatt statskirkeordning vedta lover for kirken som overkjører kirkens selvbestemmelse og kan føre til en politisering av kirkens ordninger og kirkens lære.

Etter alternativ 1 kan Domkirken fortsatt være en åpen og inkluderende folkekirke midt i byen men vil være sårbar for en politisering av kirkens ordninger og oppfattes som mektig, minoritetsavvisende og demokratisk fjernstyrt fra regjeringen.

Alternativ 2 Selvstendig folkekirke

Dette alternativet kjennetegnes ved at

- Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen oppheves
- Kirken blir et selvstendig trossamfunn med egne styringsorganer
- Biskoper utnevnes av kirkens organer
- Virksomheten reguleres gjennom lov om trossamfunn

Alternativ 2 ivaretar kirkens behov for å være et eget rettssubjekt på linje med andre trossamfunn. Kirken blir selvstendig men fjernes fra den historiske tradisjon og forankring som mange kirkemedlemmer ser som en kvalitet. Minoritetsaspektet ivaretas godt men folkets åpne og inkluderende folkekirke kan bli en smal kirke med strenge krav til medlemskap. Etter alternativ 2 kan Domkirken neppe være en åpen og inkluderende folkekirke midt i byen men utvikles til en smal, livsfjern og trangsynt religiøs institusjon som raskt mister sin basis i et folkelig religiøst engasjement.

Alternativ 3 Lovforankret folkekirke

Dette alternativet kjennetegnes ved at

- Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen oppheves
- Stortinget vedtar en egen kirkelov som hjemles i Grunnloven
- Kirken blir et eget rettssubjekt med egne styringsorganer
- Kirken selv avgjør alle saker som har med lære og virksomhet å gjøre og utnevner sine biskoper selv
- Stortinget gir en særlov for Den norske kirke
- Denne loven er en rammelov som gir hjemmel for de kirkelige organers myndighetsutøvelse
- Grunnloven kan inneholde en verdiparagraf med en særlig henvisning til den kristne og humanistiske kulturarv.
- Det kan grunnlovsfestes særskilte prosedyrer for fremtidig endring i kirkelovene.
- Kirkemøtet fastsetter en kirkeordning med bestemmelser om læregrunnlag, organer, medlemskap, valg og utnevnelser
- Særloven og kirkeordningen utarbeides parallelt

En lovforankret folkekirke vil sikre folkekirkens kontinuitet mellom statskirkeordningen slik vi har den i dag og en ny relasjon til staten gjennom en egen særlov hjemlet i Grunnloven. Kirke og folk er tett knyttet sammen men en moderne stat må være livssynsnøytral. Etnisk, kulturelt og religiøst mangfold er en samfunnsverdi mer enn en samfunnstrussel. Samtidig må staten være bevisst sin kulturelle identitet gjennom en livssynsnøytral verdiparagraf der de humanistiske verdier nedfelles. Lovforankringen i alternativ 3 sikrer kontinuitet mens kirkeordningen ivaretas av kirken selv gjennom egne demokratiske organer. For å sikre en folkekirke etter dette alternativet må kirkens medlemmer som identifiserer seg med åpenhet, mangfold og tålsumhet for ulike teologiske vurderinger stille opp til valg i de organer som skal styre denne nye folkekirken. Om så ikke skjer kan den lovforankrede folkekirke bli en smalsporet religiøs virksomhet til tross for lovforankringen gjennom Grunnloven som skal sikre nettopp den brede folkekirke. For mange kirkemedlemmer har statskirkeordningen vært en garanti for tilhørighet, respekt og omsorg. Den nye folkekirken må ivareta disse verdiene. Etter alternativ 3 kan Domkirken være en åpen kirke midt i byen som er tilstede i menneskers liv, nyskapende og bevisst sitt historiske grunnlag. En forutsetning for dette er at Den norske kirkes medlemmer viser et tydelig demokratisk engasjement. Kirkens ordninger, utnevninger og læregrunnlag må avgjøres av "leke" og "lærde" medlemmer som representerer mangfoldet i Den norske kirke. For å sikre dette må de demokratiske ordninger gjennomgås. Dette gjelder nominasjonsprosessene, valgordningene til menighetsråd og bispedømmeråd og hvordan kirkemøtet kan representere bredden i Den norske kirke. Uten et betydelig engasjement fra Den norske kirkes medlemmer vil Domkirken utvikles til en tannløs religiøs institusjon som i navnet er en folkekirke men i praksis er en kirke forlatt av folket. Ved fremtidige endringer i kirkeloven vil det være naturlig at Den norske kirke gis en enda klarere rolle i prosessene enn det som ellers er vanlig. Disse prosedyrene bør grunnlovsfestes slik som det er gjort i Sverige og Finland.

4. Finansiering

NOU 2006:2 har som hovedtema relasjonen mellom staten og kirken og tar i liten grad opp finansiering av Den norske kirke men viser til ulike modeller der hovedskillet går mellom en offentlig finansiering eller en medlemsbasert finansiering. En bredt forankret folkekirke må ha en finansiering som speiler dette. Offentlig finansiering sikrer folkekirkens bredde mens en medlemsbasert finansiering kan føre til en foreningskirke der mange døpte neppe føler seg hjemme. Uansett finansieringsordning er det et betydelig finansielt etterslep i så vel statlige som kommunale bevilgninger til Den norske kirke og dette må rettes opp.

For å ivareta Domkirkens visjon og verdier vil en offentlig finansiering gjennom obligatorisk livssynsavgift sikre tilhørighet for de mange som er medlemmer i kirken og unngå et A- og B-lag basert på hvorvidt medlemsavgiften er betalt eller ikke. En medlemsavgift vil kunne ekskludere mennesker fra et kirkelig fellesskap med etterspurte kvaliteter; varme, inkludering, mangfold og tilhørighet.

Finansieringsordningen for den norske kirke må utredes nærmere og vi er innforstått med at dette tema neppe var et hovedanliggende for utredningen.

5. Det (påståtte) demokratiske underskuddet

I en lovforankret folkekirke er det tvingende nødvendig med en bred representasjon i kirkens styrende organer. Gjennom nåværende statskirkeordning er folkekirkens brede grunnlag vel ivaretatt gjennom kirkelig statsråd men som institusjon kan statskirken neppe forsvares i en moderne statsforfatning. En lovforankret folkekirke må sikres bredde og derved legitimitet gjennom en betydelig innsats i den kirkelige demokratioppbyggingen. Lovforankringen i seg selv gir ingen garanti for at Den norske kirke fortsatt skal være en åpen og inkluderende folkekirke der dåpen – og bare dåpen – er eneste medlemskriterium. Statskirkeordningen har til nå ivaretatt folkekirkens bredde, og en lovforankret folkekirke må legge til rette for at folkekirkens kvaliteter ivaretas i en ny relasjon mellom stat og kirke med basis i relasjonen mellom folk og kirke: Tett, nært, troverdig med stor tålsomhet for det menneskelige uttrykk.

6. Gravferdsforvaltningen

Gravferdsforvaltningen er i dag lagt til kirkelig fellestråd og dette er en ordning som bør fortsette. Den store majoriteten (94 %) av det norske folk velger begravelse i regi av Den norske kirke og en videreføring av folkekirkens brede grunnlag tilsier ingen endring i dette. Det er en utfordring å legge til rette for livssynsøytrale arenaer som ivaretar de religiøse minoriteters legitime og forståelige interesser.

7. Fredede og verneverdige kirker

Kirkene er verdifulle kulturminner og gir historisk identitet til folk i lokalsamfunnet. Ansvar for vedlikehold er lagt til kirkelig fellestråd hvor den kommunale økonomien og prioriteringer er avgjørende for fellestrådet's handlingsrom. Flere offentlige utredninger har vist et betydelig etterslep på vedlikehold av kirker. Uavhengig av hvilken relasjon det blir mellom stat og kirke og det må snarest komme en ordning med statlige tilskudd til eierne av kirkene for sikre den nasjonale verdien mange kirker representerer. Domkirken i Kristiansand er listeført hos Riksantikvaren som særlig verneverdig og kommunen har bidratt med betydelige midler for å

sikre kirkebygget fra forfall. Domkirken er bispedømmets hovedkirke og biskopens kirke som tilsier at staten må bidra med en stor andel av vedlikeholdet.

8. Vår anbefaling

Menigheten er kirkens grunnleggende enhet. Herfra gis mandatet til overordnede strukturer som ene og alene skal ivareta relasjonen mellom folk og kirke. Gjennom statskirkeordningen er denne relasjonen godt ivaretatt som en bredt forankret folkekirke med dåpen som eneste medlemskriterium. En moderne stat må være livssynsnøytral og sørge for gode vilkår for minoriteters rettigheter. Gjennom snart tusen år er gudstro og folk forent i kirken og denne forankringen må videreføres i en form som ivaretar tradisjonen men endrer relasjonen til staten. Den norske kirke må forbli en landsdekkende folkekirke hvor det mest verdifulle fra statskirken ivaretas og vi støtter derfor flertallet i utvalget som går inn for en lovforankret folkekirke hvor Den norske kirkes særstilling forankres i Grunnloven med en egen særlov som sikrer kontinuitet og samtidig fremstår som et eget rettssubjekt på linje med andre trossamfunn.

Denne nye folkekirken må folket selv ta fatt i og gjøre til sin egen kirke. Dette fordrer et stort og bredt engasjement fra alle kirkens medlemmer. Den nye folkekirken må på egen hånd, uavhengig av staten, sikre teologisk bredde og dybde, være bevisst sin folkelige tradisjon, være åpen for det ukjente og føre videre en tusenårig kirketradisjon. For Den norske kirke er dette et kvantesprang og for Domkirken et utgangspunkt for å videreføre vår visjon og våre verdier.

Selv om finansieringen av den nye folkekirken ikke har vært inngående behandlet av utvalget, mener Domkirkens menighetsråd at dette spørsmål er av en så sentral karakter at det bør tas opp til grundig debatt og utredning. Vi mener at den endelige innstilling til Stortinget må inneholde en klar og utvetydig finansieringsordning for den påtenkte folkekirke

Åpen kirke – midt i byen